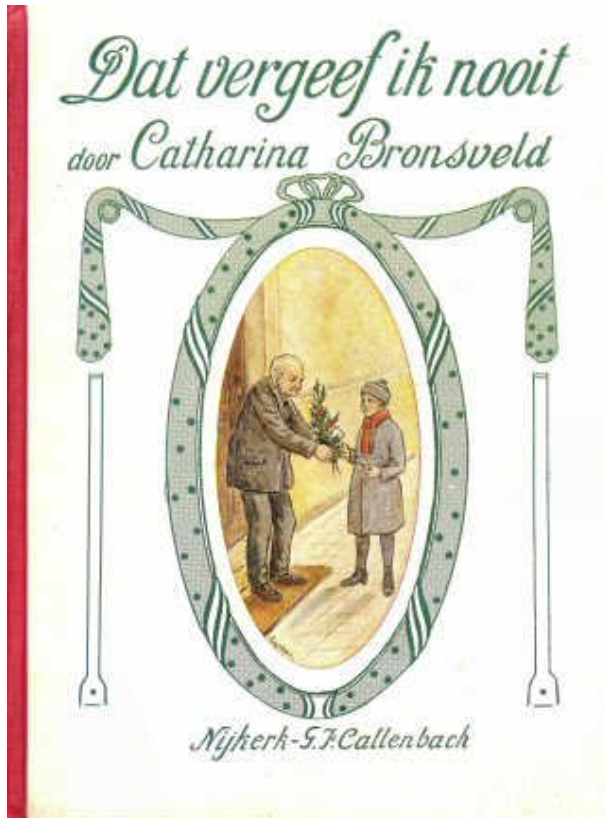

Zondagsschoolboekje

Titel: Dat vergeef ik nooit

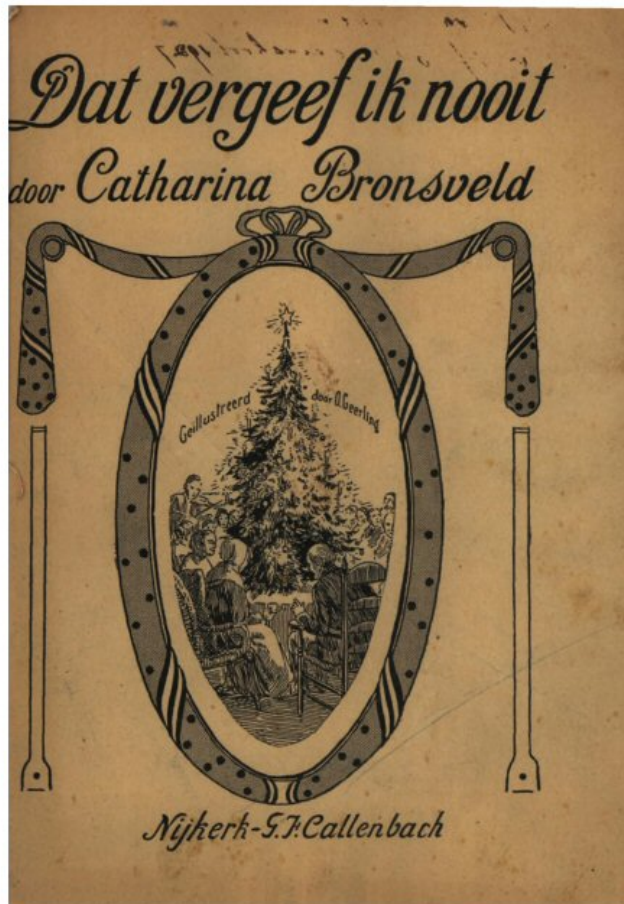
Auteur: Catharina Bronsveld

Illustrator: O. Geerling

Uitgever: G.F. Callenbach, Nijkerk

Druk: 1

Jaar van uitgave: 1927

„Wie zou dat nou doen, zoo'n oud mensch!” zei Piet verontwaardigd.

„Als alle jongens er maar zoo over dachten,” zei vader. „Maar kom, geen zorgen voor den tijd, misschien gaat 't niet eens sneeuwen, en als 't gaat sneeuwen, kom jij dan gauw om twaalf uur thuis, Piet, is je grootmoeder er dan nog niet, dan kun je haar tegemoet loopen.”

Piet beloofde het en nadat vader een hoofdstuk uit den bijbel gelezen en voor allen een zegen op de dagtaak gevraagd had, ging ieder zijns wegs.

Vader ging naar zijn winkel, want hij was timmermans-knecht. Hij had een besten patroon en verdiende een behoorlijk weeggeld. Annie toog op weg naar haar betrekking. Ze diende als dagmeisje bij mevrouw Van Santen, een dochter van mevrouw Witsen, bij wie haar moeder vroeger, voor haar huwelijk, keukenmeisje was geweest. Piet en Hendrik hielpen moeder nog een half uurtje met allerlei werkjes in huis. Ze hadden er nog best tijd voor eer ze naar school gingen. Piet waschte heel handig de kopjes en bordjes af, die bij 't ontbijt gebruikt waren en Hendrik bergde alles op z'n plaats in de kast. Moeder De Bruin vond, dat jongens evengoed wat van 't huishouden moesten leeren als meisjes, dan stonden hun handen niet verkeerd, zei ze, als met ziekte of iets dergelijks hun hulp eens noodig was. Toen de jongens met hun taak klaar waren, gaven ze moeder een zoen en trokken vrolijk fluitend naar hun school, die vlak in de buurt was.

„Zou 't gaan sneeuwen, meester?” vroeg Piet aan den onderwijzer, die in de gang stond.

„k Weet het niet, jongen, maar 't kan best zijn, de lucht is er dik en donker genoeg voor. Zou je 't graag willen?”

„Nou!” zei Piet.

En tegen halfelf onder de leesles daar begon het! Eerst kwam één vlokje heel langzaam voorbij 't raam gedwarreld, toen kwam er nog een en nog een en al heel gauw zooveel, dat je ze niet meer tellen kon. Piet kon er z'n oogen niet afhouden. Alsof al die vlokjes krijgertje speelden, had Annie aan 't ontbijt gezegd, leuk van haar bedacht vond Piet dat. 't Leek er heusch veel op. Kijk, daar haalde een kokkert van een vlok een kleine in . . .

HOOFDSTUK I.

SNEEUW.

„Ik geloof vast, dat we een pak sneeuw krijgen,” zei vader aan 't ontbijt, „de lucht is zóó grijs en dik.”

„O, ik hoop 't niet,” antwoordde moeder, „'t is nog zoo vroeg in den winter, pas November en zooals 'n ouwe oom van me altijd zei, van sneeuw heb je driemaal last: als ze valt, als ze ligt en als ze weggaat.”

„Nou, driemaal,” zei de veertienjarige Annie, de oudste van 't drietal kinderen, „dat vind ik erg overdreven. Wat heb je er nu bijvoorbeeld voor last van als de sneeuw valt! Ik vind het juist zoo'n eenig gezicht als al die vlokjes, net of ze krijgertje met elkaar spelen, naar beneden komen dwarrelen. Ik zou er uren naar kunnen kijken, zonder dat 't me ging vervelen.”

„En als de sneeuw ligt, wat heb je dan niet fijn schik met sneeuwballen gooien en glijen,” vond Piet, die de vorige week z'n twaalfden verjaardag had gevierd.

„En met sleeën,” voegde Hendrik, die acht jaar was, er aan toe.

„En als de sneeuw weggaat, kunnen de werkeloozen er nog een broodje aan verdienen. Waar blijf je nou met dien ouwen oom van je, vrouw?” vroeg vader lachend.

„Och, alles heét z'n voor en z'n tegen,” antwoordde moeder. „Maar hebben jullie er wel aan gedacht, dat het vandaag Woensdag is en dus grootmoeders dag? Die zal zeker niet op sneeuw gesteld zijn, als ze dat lange eind van 't Oude Mannen- en Vrouwenhuis naar hier moet komen loopen.”

„Als de jongens haar maar niet met sneeuwballen gooien,” maakte Annie zich bezorgd.

„Piet de Bruin, ga jij eens verder,” klonk de stem van den onderwijzer.

O, wat schrok die Piet! Op geen stukken na wist hij waar ze waren.

„Tweeden regel van boven,” fluisterde Frits van Zijl, die naast hem zat, hem in en Piet las:

„In het groote bosch was een diepe stilte, geen blad ritselde, geen vogel floot, het was de stilte, die aan den storm voorafgaat —” ineens hield Piet op. Hij hoorde hoe de heele klas zat te giechelen en hoe Marie van Dam, dat nare nest, het hardop uitproesite. Zijn buurman Frits van Zijl, die nu niet bepaald een vriend van hem was, had hem een verkeerden regel gezegd. Ze waren met lezen al heel onder aan de bladzijde gekomen, terwijl Piet over de sneeuw had zitten soezen.

„Piet, Piet, waar waren je gedachten?” zei de onderwijzer.

„Zat je naar de sneeuw te kijken? Nu, ik zal voor dit keer dan maar eens niet brommen, dat je niet oplette. Ik kijk er zelf ook zoo graag naar als de sneeuw zoo zacht en stil naar beneden valt. Ik zou ook in staat zijn er een leesles om te vergeten. Maar weten jullie wat ik nu doen ga in plaats van op Piet te brommen? Ik ga jullie wat van de sneeuw vertellen. Doet de leesboeken maar dicht. En terwijl ik vertel, mogen jullie net zooveel naar de sneeuw kijken als je maar wilt.” En toen vertelde de onderwijzer hoe van al die duizenden, ja miljoenen sneeuwvlokjes er geen twee denzelfden vorm hadden. „Evenmin,” zei hij, „als je onder de miljoenen en miljoenen bladeren aan de boomen er ooit twee zult vinden, die precies eender zijn, evenmin zul je ooit twee precies eendere sneeuwvlokjes vinden. Jullie denkt: Hoe weet ie dat? Zal ik jullie vertellen. In Amerika, op een hoogen berg, waar 't altijd koud is en veel sneeuwt, is een observatorium gebouwd, alleen met het doel om studies te maken van sneeuwvlokken. Duizenden en duizenden sneeuwvlokken zijn daar al gefotografeerd, maar dat er twee eender waren, dat kwam nog nooit voor. En prachtige vormen, dat die sneeuwvlokken hebben! Sterren zijn er bij en zeshoeken, een enkel maal achthoeken en ik weet niet wat al meer. Dat zou je zoo niet zeggen, hé? Als je al die vlokjes naar beneden ziet vallen, dan zie je wel, dat 't eene wat grooter,

't andere wat kleiner is, maar meer ook niet, daar moet je een microscoop of vergrootglas voor hebben. „Ik heb een vergrootglas,“ riep ineens Willem Pieterse, „van m'n oome gekregen op m'n verjaardag! Als je er een gewone vlieg onder houdt, dan lijkt ie wel een bromvlieg!“ En Willem diepte uit z'n broekzak een klein vergrootglasje op en hield dat triomfantelijk in de hoogte.

Meteen luidde de bel voor 't vrije kwartier. „Jullie kunt wel naar buiten,“ zei de meester, „zoo hard sneeuwt 't nog niet en dan moet Willem jullie maar eens door z'n vergrootglasje naar de sneeuwvlokken laten kijken.“

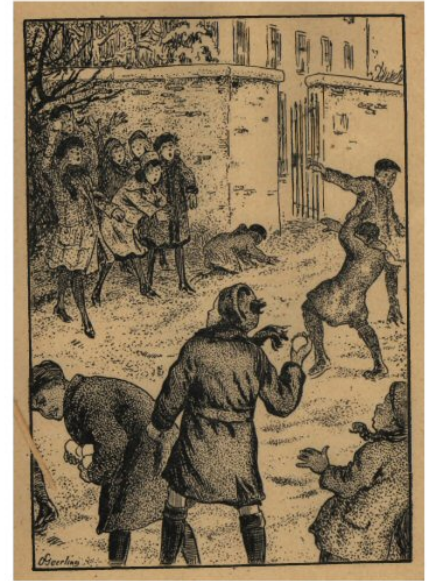
Daar kwam echter niets van, want juist toen de kinderen hun jassen en mantels aan hadden, begon 't zoo hard te sneeuwen, dat er geen denken aan was om buiten te kunnen spelen.

En 't sneeuwde maar steeds door, zoodat toen om twaalf uur de school uitging, het plein er voor één groote witte vlakke was. De kinderen buitelden bijna over elkaar in hun haast om buiten te komen. En hoe kon het zoo treffen, net toen de school uitging hield het op met sneeuwen! O, wat kon je fijn sneeuwballen maken van die versch gevallen sneeuw! Ze pakte en toch werden de ballen niet hard, zoodat je er mekaar geen pijn mee deed. Marie van Dam, bijdehand als altijd, had in een ommezien hun klasse in twee partijen verdeeld, aan den éénen kant de meisjes, aan den anderen kant de jongens. En of de jongens er van langs kregen! De meisjes weerden zich als echte Kenau Simon Hasselaer's! 't Speet Piet wel, dat hij nu naast Frits tegen de meisjes moest vechten, hij zou hem graag als tegenstander hebben gehad, om hem dat verkeerde voorzeggen betaald te zetten. „Maar wacht maar,“ dacht Piet, „wat in 't wat is, verzuurt niet.“ Toen de pret op z'n hoogst was en het heele schoolplein weergalme van de oorlogskreten van Piet's klasse, kwam ineens Hendrik, die ook met z'n vriendjes aan 't sneeuwballen gooien was geweest, op Piet toegelopen.

„Piet, Piet!“ riep hij, „je moest van vader grootmoeder tegemoet loopen!“

„Jongen, ja,“ zei Piet, „heelemaal vergeten!“

„He, wat vond hij dat vervelend! „Nog maar gauw gaan,“

dacht hij. En met een: „Ik poets 'm, jongens, ajuus!“ schoot hij in draf de richting naar huis in.

„Als grootmoeder er nu nog maar niet was,“ overlegde hij, „dan ging hij haar nog gauw tegen en merkte vader 't misschien niet, dat hij 't vergeten had haar tegemoet te loopen. Nu 't niet meer sneeuwde, was grootmoeder stellig wel op weg gegaan. Piet wist wel, dat er heel wat gebeuren moest, eer grootmoeder haar wekelijksch dagje bij hen op gaf, dat een van de weinige afwisselingen was, die ze had in 't eentonig gestichtsleven. Wat zouden ze eten? dacht Piet verder. Moeder had altijd iets extra lekkers als grootmoeder kwam. Verleden week was 't groentesoep geweest en rijst-en-brij, dat at makkelijk voor een oud mensch, had moeder gezegd. Misschien aten ze vandaag wel gehakt met gedroogde appeljes — hield grootmoeder zooveel van — 'n fijn eten ook, overlegde Piet. Als grootmoeder nu maar geen moeite had gehad met loopen door die dikke sneeuw. Ze liep toch al zoo moeilijk sinds ze zoo'n last van rheumatiek in haar been had. Dat hij nu toch zoo dom was geweest om te vergeten, haar tegemoet te gaan! Wat had vader laatst ook weer gezegd over vergeten, toen hij er heelemaal niet meer aan gedacht had, tabak voor vader mee te brengen, wat hij toch vast beloofd had te zullen doen? O, ja: vergeten, had vader gezegd, is niet zoozeer een fout van 't geheugen als wel van 't hart. Daar had Piet toen eerst niets van begrepen. Maar vader had 't hem uitgelegd. Kijk, had vader gezegd, als ik beloofd had: Piet, als je die tabak voor me meebrengt, krijg je, als je thuiskomt, een verrassing van me, dan zou je stellig niet vergeten hebben het te doen. Waar uit volgt, dat er aan je geheugen niets mankeert. Maar nu ik zonder meer heb gezegd: Piet, breng je tabak voor me mee, heb je er niet aan gedacht: een bewijs, dat je hart niet bij de zaak was, dat je meer aan jezelf dacht dan aan een ander. En nu had hij, doordat hij zoo eenig aan 't sneeuwballen gooien was, z'n oude grootmoeder vergeten! O, hoe kon hij! En hij hield toch heusch wel heel veel van grootmoeder. Zou hij dan nog meer van zichzelf houden? Zoo denkende — wat kon je toch veel denken op zoo'n klein eindje! — kwam Piet aan hun huis. Hij duwde zacht de huisdeur open, die aanstond en draaide toen onhoorbaar de kruk om van de deur der woonkamer

Half hoopte hij, dat hij grootmoeder in den grooten stoel bij de kachel zou zien zitten en half hoopte hij van niet. Maar neen, in de huiskamer was niemand. De tafel was keurig gedekt, als gewoonlijk stond er een klein groen plantje in 't midden — dat zag moeder zoo graag — de stoelen stonden er gezellig om heen, de kachel snorde, alles zag er even behaaglijk uit. De deur naar de kleine keuken, die in de huiskamer uitkwam, was open, vader stond bij den gootsteen z'n handen te wasschen. He, wat blond die kraan mooi, dacht Piet, en moeder stond bij 't fornuisje en bedroop zes verrukkelijk uitziende gehaktballetjes. Zoo zacht mogelijk sloop Piet de kamer uit, 't gangetje door en stond even later weer op straat.

HOOFDSTUK II.

ARME GROOTMOEDER!

Er was nog niets van grootmoeder te zien! Piet draafde hun straat uit en bleef op den hoek even staan om de Goudenregenstraat af te kijken, waar grootmoeder door moest komen. Ja, daar heel in de verte kwam ze aan. De straat was lang, maar Piet had jonge oogen en hij kon grootmoeder duidelijk onderscheiden. O, wat liep ze langzaam en voorzichtig en wat keek ze telkens angstig rond. Zeker bang voor sneeuwballen. Ze hadden haar stellig al gegooid, want terwijl hij al harder en harder op haar toeliep, zag Piet duidelijk een groote witte plek op haar mantel. Zulke lafaards! Hij zou ze, als hij ze te pakken kon krijgen! Ellendig toch, dat hij vergeten had om haar tegemoet te loopen. Ze hadden eens moeten proberen haar te gooien, terwijl hij er bij was! Nu zorgen, dat hij bij de Muurbloemstraat was, eer grootmoeder daar voorbij moest. Frits van Zijl woonde in de Muurbloemstraat. Hij was misschien wel dadelijk na hem op weg naar huis gegaan, en je kon nooit weten wat die in zijn schild voerde. Maar neen, dacht Piet dadelijk daarop, een oud mensch met sneeuwballen gooien zou Frits toch niet doen, hij mocht dan een vervelende

„Ik geloof 't niet, Zuster!”

„Woon je hier in de buurt?”

„'t Is mijn grootmoeder,” zei nu Piet, „ze was op weg naar ons toe, we wonen hier dicht bij in de Papaverstraat.”

„Dan moesten we eerst zien, dat we je grootmoeder naar jullie toe kregen,” zei Zuster, „en dan zullen we wel eens verder overleggen. Misschien wil iemand een stoel leenen,” ging ze voort, „dan zetten we haar daarop en dragen een paar van ons haar naar de Papaverstraat.”

„U ken van mijn wel een stoel leenen, Zuster,” riep de juffrouw van den bakkerswinkel op den hoek. „Zeg, Merie,” zei ze tegen haar dochter, „haal dien zwarten leunstoel maar, je weet wel,” zelf wilde ze geen oogenblik missen van het zoo belangrijke schouwspel. Even later kwam Merie aangezeuld met een grooten leunstoel. De bakkersjuffrouw en Zuster hielpen grootmoeder overeind, waarbij 't arme oude van pijn kreunde en zetten haar in den stoel. Nu er eenmaal iemand was, die de leiding nam, waren de menschen hulpvaardig genoeg. Vier stevige opgeschoten jongens pakten den stoel op. Zuster liep er naast en hield arme Grootje's hand vast.

„Zeg, jongen,” zei Zuster tegen Piet, „loop jij vooruit, en zeg aan je vader en moeder wat er gebeurd is en dat wij er aan komen, anders zullen ze zoo schrikken.”

O, wat vond Piet het vreeseijk om die boodschap aan vader en moeder te gaan overbrengen, maar ja, het moest. In een ommezien stond hij voor de huisdeur; hij duwde ze open en bleef toen even in 't nauwe gangetje voor de woonkamerdeur staan. Hij hoorde hoe Annie iets aan 't vertellen was, iets grappigs zeker, want vader, moeder en Hendrik moesten er erg om lachen. Wat zag hij er tegen op om naar binnen te gaan met die treurige tijding! Maar langer wachten durfde hij niet, grootmoeder zou zoo dadelijk hier zijn. Hij deed de deur open en toen ze hun hoofden naar hem toe draaiden, zagen ze dadelijk aan hem, dat er iets niet in orde was. „Waar blijf je toch, Piet?” „'s grootmoeder niet bij je?” „Er is toch niets met grootmoeder gebeurd?” vroegen ze door elkaar. Piet keek moeder met groote verschrikte oogen aan. „Maar zeg dan toch wat, jongen,” drong moeder aan. „Grootmoeder, grootmoeder is gevallen,” bracht hij er toen uit. „Ze wordt thuisgebracht,

plaaaggeest zijn — leelijke dingen deed hij nooit. Maar er konden andere jongens staan, die maar raak gooiden, zonder er om te geven, wien hun bal trof en Piet, steeds angstiger wordend, zette 't nu op een hollen. Maar hoe hij ook draafde, 't lukte hem niet grootmoeder te bereiken eer ze bij den hoek van de Muurbloemstraat gekomen was. Hij zag hoe de oude vrouw even aarzeld eer ze van den eenen hoek van de straat naar den anderen overstak en hoe zij toen ineens een moedig besluit scheen te nemen en met eenigszins vluggere stappen van 't eene trottoir naar 't andere begon te loopen. Ze kreeg nu ook Piet in 't oog en wuifde tegen hem. Meteen dat ze dat deed, kwam er een sneeuwbal gevlogen tegen haar parapluie, waar ze op steunde. Van schrik liet ze hem los en ineens haar steun missende, viel ze languit tegen den grond. Waar de menschen en kinderen eensklaps vandaan kwamen, begreep je niet, maar toen Piet, die toch al zoo dicht bij haar was geweest, op de plaats kwam waar ze gevallen was, stond er al een heel kringetje om haar heen. Met z'n ellebogen duwde hij iedereen links en rechts op zij. „Zeg jò, hou je gemak, ze leeft nog!” riep een slagtersjongen. „Die jongen van Van Zijl heeft 't gegoid,” riep een ander. „'t's schandelijk, je zou ze, dat ontug,” wond een dikke juffrouw zich op. „Je ben je leven niet meer zeker,” viel een ander haar bij. En zoo had iedereen wat te beweren, maar om de oude vrouw op te helpen, daar dacht niemand aan. Piet hoorde niets van al dat gedreueer om hem heen. Alleen „die jongen van Van Zijl heeft 't gegoid,” dat had hij verstaan. Hij knielde neer naast de oude vrouw en vroeg: „Kan u niet opstaan, grootmoedertje?”

„Ik weet niet, jongen,” antwoordde grootmoeder met flauwe stem, „ik voel me zoo akelig en m'n arm doet zoo'n pijn!”

Piet keek hulpeloos om zich heen. Daar riep ineens iemand: „Daar ginds fietst de wijkzuster!” De heele kring menschen en kinderen hief nu een luid krijgsgeschreeuw aan van. „Zuster! Zuster!” en wenkte met veel armezwaai om Zuster te beduiden, dat ze noodig was. Zuster kwam haastig toegeliefst. Iedereen maakte plaats voor haar en naast Piet zich tot het arme oude overbuigende, vroeg ook zij: „Kun je niet opstaan, moedertje?”

ze komen er met haar aan.” O, wat schrikten ze! „'s 't erg, Piet? Waar heeft ze zich pijn gedaan? Hoe kwam 't? O, die arme grootmoeder!” riepen moeder en Annie. Vader had z'n pet gegrepen en was de deur al uit. Even later was er geschuifel in de gang en daar kwam Zuster binnen en achter haar aan, vader en de vier jongens, die den stoel droegen.

„Zet hem hier maar neer,” zei Zuster, „pas op, zachtjes hoor!”

Grootmoeder zag doodsbleek en had de oogen dicht. Een akelig gezicht dat dat was! Zuster bedankte nu de jongens, die grootmoeder gedragen hadden en stuurde ze weg, want 't was zóó vol en benauwd in de niet groote kamer. Toen begon ze voorzichtig grootmoeder te bevelen, om te onderzoeken of ze iets bezeerd had. Toen ze grootmoeders arm aanraakte, begon de oude vrouw te kreunen. Annie ging huilen en Hendrik liep de kamer uit.

„Ik vrees, dat haar arm gebroken is,” zei Zuster, „en de arme ziel is half flauw van den schrik en de pijn. Ze moet zoo gauw mogelijk vervoerd om geholpen te worden. Waar woont ze en heeft ze iemand, die haar verzorgen kan?” vroeg Zuster verder.

Moeder vertelde nu, dat grootmoeder in 't Oude Mannen- en Vrouwenhuis woonde en vroeg of 't misschien niet 't beste zou zijn, dat ze naar 't ziekenhuis gebracht werd. Neen, dat was niet noodig, zei Zuster, in 't Oude Mannen- en Vrouwenhuis was een ziekenzaal, waar een heel lieve Zuster aan 't hoofd stond, die ze goed kende, en die stellig uitstekend voor grootmoeder zorgen zou. Zuster vroeg nu of er iemand in de buurt was, die telefoon had; ze kon dan 't Oude Mannen- en Vrouwenhuis opbellen en meteen de auto van den Geneeskundigen Dienst bestellen.

„Bij den kruidenier hier schuin over, hebben ze telefoon,” zei Piet.

Zuster ging er haastig heen. Toen ze terugkwam, was moeder bezig grootmoeders voorhoofd met wat eau-de-cologne te betten, je kon zien, dat 't haar goed deed. Ze glimlachte even zoo dankbaar, dat de tranen moeder in de oogen sprongen. „Arme, lieve oude ziel,” zei ze, „dat je dat nou nog overkomen moet!”

In minder dan geen tijd hoorden ze auto-getoeter in de

straat en even later stond de groote gele auto van den Geneeskundigen Dienst voor de deur. De halve straat liep natuurlijk uit. De brancard werd binnengebracht en grootmoeder, die nu geheel bewusteloos was, werd er door vader en Zuster op gelegd. Annie en Piet drongen zich tegen elkaar aan — vreeselijk vonden ze het om grootmoeder op dien brancard te zien liggen! De chauffeur van de auto en

nog een verpleger, die mee was gekomen, tilden den brancard op, droegen hem het huis uit en schoven hem in de auto. Zuster en vader stapten er ook in en voordat het goed tot je was doorgedrongen wat er gebeurde, hoorde je weer auto-getoeter, was de auto de straat uit en de groote menschenkluwen, die er zich omheen had verzameld, in de huizen verdwenen. De stilte lag weer over de besneeuwde straat alsof er niets was gebeurd.

woorde Piet, „Hendrik kwam er mij aan herinneren,” voegde hij er nog aan toe. Hoe eerder vader de heele waarheid nu maar wist, des te beter, dacht hij.

„Dus je was nog niet bij haar, toen die sneeuwbal tegen grootmoeder aankwam, als ik je goed begrijp. Weet je wie haar gegooid heeft?”

„Ik geloof 't wel, vader, maar eer ik 't zeker weet, zeg ik 't liever niet.”

„Nu, dat doet er ook niet toe. Maar als jij je plicht gedaan had en grootmoeder dadelijk uit school tegemoet was gegaan en naast haar had gelopen, toen ze voorbij de Muurbloemstraat ging, zou die jongen haar naar alle waarschijnlijkheid niet gegooid hebben en zou die arme oude ziel niet gevallen zijn. Ik zal nu verder niets meer zeggen, je moet er zelf maar eens goed over nadenken wat grootmoeder in de eerste plaats en verder wij allen door jouw vergeetachtigheid lijden moeten. — Ga nu maar op je plaats zitten.”

O, wat een sombere maaltijd was dat! Niemand had er aan gedacht om grootmoeders stoel weg te zetten en als je er maar naar keek, kreeg je 'n brok in je keel. De heerlijke gehaktballetjes, waar ook niemand meer aan gedacht had, waren zwart verbrand en niet te eten en Piet had vreeselijk 't land aan zichzelf, dat hij, bij zooveel erger narigheid, dat toch nog jammer vond. Vader en moeder aten bijna niets en zaten treurig voor zich uit te kijken. De drie kinderen waren blij, toen vader al gauw zei: „Laten we danken en gaan jullie dan gauw naar school, jongens, 't is hoog tijd.”

Toen de school om vier uur uitging, stond Frits van Zijl Piet bij den hoek van het schoolplein op te wachten.

„Kwou je even wat zeggen, Piet,” begon Frits heel verlegen.

„Zoo, wat moet je?” vroeg Piet nu niet bepaald aanmoedigend.

„O, Piet, ik zit er toch zoo over in, dat je grootmoeder gevallen is, heeft ze zich erg pijn gedaan? Hoe is 't nu met 'r? 't Was heusch m'n bedoeling niet om haar te raken, heusch niet, ik wou alleen maar een bal een eindje voor haar voeten gooien om jou er van te laten schrikken, dat je grootmoeder gegooid werd en toen kwam de bal bij ongeluk tegen haar parapluie aan, en . . .”

HOOFDSTUK III.

„IK VERGEEF HET JE NOOIT.”

Toen moeder, Annie, Piet en Hendrik in de woonkamer terugkwamen, nadat ze de auto hadden nagekeken tot hij om den hoek van de straat verdwenen was, begonnen ze pas goed te beseffen wat er gebeurd was. Het was alles ook zoo gauw in z'n werk gegaan! Bij het zien van dien leegen leunstoel, waarin grootmoeder was thuisgebracht, kregen ze alle vier tranen in de oogen.

„Van wie is die stoel?” vroeg moeder.

„Van de bakkersjuffrouw op den hoek van de Muurbloemstraat,” antwoordde Piet.

„Nu, ga jij hem dan gauw even met Hendrik terugbrengen, jullie kunt hem samen wel dragen, niet? 't Is zoo'n naar gezicht voor vader als hij thuiskomt. Maar denkt er om, dat jullie de juffrouw bedanken, hoor.”

Toen Piet en Hendrik terugkwamen, was vader ook juist thuis. Grootmoeder was dadelijk naar bed gebracht, vertelde vader, en de dokter werd ieder oogenblik verwacht. Om drie uur mocht moeder komen hooren hoe 't haar ging.

„En nu gaan we gauw eten,” zei vader, „anders komen we allemaal te laat, ik op m'n werk, Annie op naaien en de jongens op school. Maar Piet, eerst moet jij toch even precies vertellen, hoe alles gebeurd is, want daar weten we eigenlijk nog niets van. Waar kwam je grootmoeder tegen?”

„Bij — bij den hoek van de Muurbloemstraat,” bracht Piet met haperende stem uit, terwijl hij vuurrood werd; toen ging hij gejaagd verder: „en daar om den hoek stond een jongen en die gooidde een sneeuwbal tegen grootmoeders parapluie, en toen liet ze hem van schrik los en toen viel ze languit tegen den grond, en toen . . .”

„Wacht eens even,” zei vader, „je zegt, dat je grootmoeder vlak bij de Muurbloemstraat tegenkwam en 't was bij halféén toen je thuiskwam. Ben je grootmoeder dan niet dadelijk tegemoet gegaan, toen je uit school kwam?”

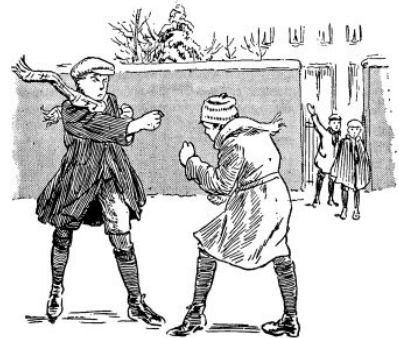
„Neen, vader, ik heb eerst sneeuwballen gegooid, ik had heelemaal vergeten om grootmoeder tegen te gaan,” ant-

Dat vergeef ik nooit

2

„Dus ben jij het toch, naarling, die me grootmoeder heeft gegooid. Ze zeiden het al, maar ik kon 't niet van je geloooven. Ik vergeef 't je nooit. Ik praat nooit meer een woord tegen je. Als ze doodgaat is 't jouw schuld” — stoot Piet op en ging meteen Frits te lijf.

„Wat is dat hier, jongens? Geen gevecht, hoor! Allo,

ieder je eigen kant op naar huis! Hooren jullie me?”

De jongens durfden niet ongehoorzaam zijn en dropen af.

O, wat voelden ze zich allebei ongelukkig! Frits had vreeselijk berouw, dat hij zijn lust om Piet te plagen niet bedwongen had. Had hij 't toch maar gedaan, dan was die arme oude vrouw niet gevallen. Stel je voor, dat ze doodging! Dan was dat zijn schuld had Piet gezegd. Vreeselijk zou dat zijn! Maar niet te veel over denken.

Zoo'n vaart zou 't misschien nu wel niet loopen. Maar toch — je kon nooit weten! En met een heel bezwaard hart trok Frits dien avond naar zijn bed.

Toen Piet thuis kwam, was moeder terug uit het Oude Mannen- en Vrouwenhuis. Ze had grootmoeder maar één minuutje mogen zien, want de arme stakkerd had ontzettende pijn gehad bij 't zetten van den arm, die, zooals Zuster al vermoed had, werkelijk gebroken was. Ze was doodop van de pijn en den schrik en hoe rustiger ze gehouden werd hoe beter, had de Zuster van de ziekenzaal gezegd.

Ook Piet ging dien avond in een treurige stemming naar bed. Vader, moeder, Annie en Hendrik hadden wel niets meer gezegd over zijn vergeetachtigheid, maar hij voelde best, dat zij niet konden laten te denken: was Piet Grootje toch maar tegemoet gegaan, dan was haar en ons al die ellende bespaard. Ja, had hij 't maar gedaan! Maar ook, had die plaaggeest van een Frits maar niet gegooid, dan was grootmoeder niet gevallen, dan had niemand gemerkt, dat hij er niet aan had gedacht haar tegemoet te loopen, dan was er in één woord van al die narigheid niets gebeurd. Als je de zaak goed bekijkt, dacht Piet, heeft Frits veel meer schuld dan ik. En toen Piet eindelijk insliep, had niet het gevoel van berouw over zijn eigen vergeetachtigheid de overhand, maar was zijn hart bovenal vervuld met wrok tegen Frits en half slapend mompelde hij nog: „Ik vergeef 't hem nooit!”

HOOFDSTUK IV.

PIET BEZOekt GROOTMOEDER.

Na een paar dagen van erge pijn en een beetje koorts, begon grootmoeder op te knappen. Vader en moeder hadden haar iederen dag een kort bezoekje mogen brengen en Annie en Hendrik waren ook al eens bij haar geweest. Nu was het Zondag. Vader en moeder waren uit de kerk even bij grootmoeder aangegaan en hadden afgesproken, dat Piet 's middags na de Zondagsschool een poosje komen zou. Vreeselijk zag Piet er tegen op om grootmoeder met

hem gevraagd werd en daar stond hij, aangestaard door al de vrouwtjes van de zaal.

„Julia, ga jij eens vragen, wat hij komt doen,” commandeerde er een met 'n heel bijdehand gezicht.

Julia was de jongste van de zaal, waar ze niet weinig trotsch op was. Ze was pas vijf en zestig jaar en daar ze ook nooit getrouwd was geweest, werd ze door de anderen nog als een soort jong meisje beschouwd en om allerlei kleine diensten te bewijzen vond iedereen die jeugdige Julia altijd de aangewezen persoon, en ze vond dat zelf ook. Ze verliet dan nu ook heel bereidwillig haar stoel en kwam naar Piet toe.

„Zoo, jongen,” zei ze, „kom je ons eens opzoeken?” „Nee,” zei Piet, „ik kom me grootmoeder opzoeken, die ligt hier op ziekenzaal, die heeft 'r arm gebroken.”

„O, ben jij een kleinzontje van juffrouw De Bruin!” zei Julia heel verheugd, „nou, dan kun je ons eens mooi vertellen, hoe ze toch zoo is komen te vallen en zoo meer, dat treffen we!”

„Laat je wat dichterbij komen, zoo ver verstaan 'k hem niet,” klonk een stem midden uit de zaal.

En eer Piet goed wist, wat er gebeurde, had Julia hem als een klein kind bij z'n hand gepakt en een eind de zaal in gebracht.

„Zeg, is 't waar, dat ze je grootmoeder met sneeuwballen gegooid hebben?” vroeg de oude vrouw met 't bijdehande gezicht. „Wat de tijden toch veranderd bennen! Zoo iets zou in mijn jeugd niet hebben kennen voorkomen!”

„Ja, 't is waar,” zei Piet kortaf.

„En viel ze toe?” „En was jij er bij?” „En heeft de wijk-zuster haar naar jullie toegedragen, 'n heel vrachie voor zoo'n mensch!” „En hing 'r arm er dadelijk bij?” „En schreeuwde ze?” Met deze en dergelijke vragen werd Piet nu van alle kanten bestormd. Vreeselijk vond hij 't. Maar gauw en kort antwoorden, dacht hij.

„Ja, ze is gevallen en ik was er bij en ze schreeuwde niet en vier jongens hebben haar op 'n stoel naar ons huis gedragen en ze is in de ziekenauto hierheen gebracht.”

De vrouwtjes keken hem de woorden uit den mond. „Maar nu moet ik naar haar toe,” ging Piet voort. „Is 't de deur hier vlak over?”

dien verbonden arm in bed te zien liggen. 't Was zóó'n zielig gezicht, had Annie gezegd. Maar ja, grootmoeder had al een paar keer naar hem gevraagd en hij kon toch niet zeggen, dat hij niet wou. Als grootmoeder wist, dat hij

„Ja, hoor, en als je tikt en je hoort niks, dan ga je toch maar binnen, want je opoe dat misschien, en de twee anderen, die op ziekenzaal liggen, ben hardstikke doof en Zuster is uit,” lichte Julia hem in. „En zul je je grootmoeder van ons g'ndag zeggen en 't beste wensen?”

Piet beloofde het en hij was al bij de deur, toen een van de oudjes riep: „Wacht nog eens even, je hebt onze poes nog niet gezien. Julia, laat 'm Moor eens kijken!”

Julia, die juist weer knus in haar stoel zat met haar voeten op de stoof, stond gewillig weer op en wenkte Piet om met haar mee naar 't raam te gaan. In de vensterbank lag een welgedane zwarte poes te slapen. Al de vrouwtjes leunden vol belangstelling voorover in hun stoelen, om te hooren wat Piet wel van hun lieveling zeggen zou.

„'t Is een reuze-dikke,” zei Piet, „en wat is je pikzwart!” „Ja, hè?” zei Julia, „daarom hiet ie ook „Moor”, want Mooren ben ook altijd zwart.”

„O, zoo!” zei Piet, „maar nu moet ik heusch weg. Dag allemaal!”

„Kijk, daar heb je het bed en den stoel van je grootmoeder,” wees Julia hem nog, „als ze weer hier op zaal terug is, moet je hier ook eens bij haar komen, dan zien wij je ook nog eens.”

„Vast, hoor,” beloofde Piet en slaakte een zucht van verlichting, toen hij eindelijk weer op de gang stond.

Hij tikte nu aan de deur van de ziekenzaal, maar niemand antwoordde. Hij was nu blij, dat hij op de vrouwenzaal was geweest en van Julia gehoord had, dat hij dan toch maar binnen moest gaan, hij zou anders heusch niet hebben geweten wat te doen. „Zoo is alles toch ergens goed voor!” overlegde Piet heel wijsgeerig. Hij deed zacht de deur open en keek de schemerlichte zaal in. In den versten hoek zag hij twee oude vrouwtjes in bed liggen, maar daar ze doof waren, draaiden ze niet eens hun hoofden om bij 't opendoen van de deur. En daar vlak bij 't raam lag grootmoeder. Ja, ze sliep. Op z'n teenen sloop Piet naar haar bed en zag op haar neer. O, wat was ze bleek en hoe vreeselijk afgevalen in die enkele dagen! Als je niet zag, dat ze ademhaalde, zou je denken, dat ze dood was. De tranen sprongen Piet in de oogen. Twee rolden er langs z'n wangen, die hij haastig met z'n hand afveegde.

Allerlei gedachten bestormden hem. Wat was grootmoeder altijd lief voor hen geweest! Altijd mochten Annie, Hendrik en hij bij haar komen, toen ze nog in haar eigen huisje woonde. En hoe zuinig ze 't ook had, voor hen had ze toch altijd wat, dan eens wat lekkers, dan een klein presentje, nu eens verzon ze dit, dan dat om hun plezier te doen. En wat kon ze prachtig vertellen bij de platen van haar ouden prentenbijbel! En dan de mooie versjes, die ze hun leerde! „Er ruischt langs de wolken!” en „Weet gij hoeveel held're sterren?” en „Rots der eeuwen,” o, en nog een massa meer. Heerlijk hadden ze 't altijd alle drie gevonden om naar haar toe te gaan. Nu je grootmoeder hier zoo zag liggen, voelde je pas goed, hoe echt veel je van haar hield. Stel je voor, dat ze eens doodging en dat je haar nooit meer zag! Weer rolden twee groote tranen langs Piet's wangen. Maar daar bewoog grootmoeder zich en even later sloeg ze haar oogen op en zag Piet. Een blijde glimlach gleed over haar gelaat.

„Zoo Piet, m'n jongen, ben jij daar, dat vind ik heerlijk. Schuif dien stoel wat bij en kom dicht bij me zitten, vent.”

„Dag grootmoedertje,” zei Piet, terwijl hij haar een zoen gaf, „hoe is 't nu met u?”

„O, dat schikt wel. Al beter dan 't geweest is.”

„Doet uw arm erge pijn?”

„Op 't oogenblik niet, maar je wordt zoo moe van in een houding liggen. Maar ben je niet laat?”

„Ja grootmoeder, maar dat komt —” en toen vertelde hij z'n avontuur hoe hij op de vrouwenzaal verdwaald was geraakt. Toen hij de groeten van de oude vrouwtjes had overgebracht, dacht hij: „Wat zal ik nou nog eens zeggen?” Anders wist hij altijd genoeg met grootmoeder te praten, maar zoo'n grootmoeder in bed en dan in die vreemde ziekenzaal was een heel andere grootmoeder dan die van 't gewone leven.

Even was er stilzwijgen. Maar toen begon grootmoeder zelf te praten.

„Piet, ben je erg geschrokken, toen die sneeuwbal tegen me aankwam? Ik had er toch zoo mee te doen, dat jij er juist bij moest zijn, toen ik viel.”

„O, die lieve grootmoeder!” dacht Piet, „hoe kón ik haar vergeten!”

gegooid heeft, is hij natuurlijk nog erger mijn vijand en praat ik niet met hem en ik vergeef 't hem nooit!”

„O Piet, wat vind ik het akelig om dat te hooren! Nu kun je ook het Onze Vader niet bidden: Vergeef ons onze schulden, gelijk wij vergeven onzen schuldenaren. En hoe zul je over eenige weken Kerstfeest kunnen vieren met zulke gevoelens in je hart? Bedenk eens hoeveel vergiffenis wij zelf noodig hebben voor al de verkeerde dingen, die wij dagelijks doen, en zouden wij dan een ander niet vergeven? O, m'n jongen, bid tot God, of Hij door Zijn Geest je hart wil veranderen, zoodat het wordt vervuld met liefde in plaats van met haat. Wil je dat doen, Piet?”

„Ik weet het niet, grootmoeder,” zei Piet aarzelend. „Maar nu moet ik weg, ik ben bang, dat u te moe wordt, en ik mocht niet lang blijven, zei vader.”

„Zul je dan eens ernstig denken over wat ik gezegd heb? En grootmoeder zal voor je bidden, jongenlief.”

Piet nam nu haastig afscheid, hij voelde zich niets op zijn gemak. Hij rende de trap af, de gang door en wilde juist zelf de voordeur openmaken, toen de oude brommerige portier uit z'n kamertje vlak bij de deur kwam aangesloft en hem tegenhield.

HOOFDSTUK V.

DE BRIEF VAN FRITS.

„Zeg eens, mannetje! Niet zoo'n haast!” riep hij Piet aan. „Ik heb wat voor je te doen.”

„Wat nou weer?” dacht Piet en hardop vroeg hij niet heel vriendelijk: „Wat dan?”

„Je moet nog eens even terug naar je grootmoeder. Er is wat voor haar gebracht en dat kun je haar nu nog net mooi brengen, je hebt jongere beenen dan ik. Ik zal 't even krijgen,” en naar z'n kamertje terugsluffend, kwam hij een oogenblik later terug met een brief en een grooten tak huist vol met roode besjes.

„O, wat een prachtige tak! Wie heeft dien voor grootmoeder gebracht?” vroeg Piet.

„En wat zal die jongen, die dien bal gooide, ook geschrokken zijn,” ging grootmoeder voort, „want 't was toch zeker zijn bedoeling niet, om mij te laten vallen, dat kan ik niet gelooven. Weet je, wie 't was?”

„Jawel, grootmoeder.”

„Nu, dan moet je hem eens zeggen, dat 't al veel beter met me gaat, dat zal hij wel prettig vinden om te hooren.”

„Dat kan ik niet doen, grootmoeder.”

„Waarom niet, Piet?”

„Omdat ik niet tegen 'm praat, hij is m'n vijand.”

„Je vijand, Piet?”

„Ja, al lang.”

„Zoo, en waarom?”

„Och, dat weet ik zoo niet. Dat heb je zoo onder jongens, dat er eens een je vijand is. Hij plaagt mij en ik geef hem opstoppers, want ik ben sterker dan hij. En nu hij u

„Nee, maar, wat ben jij een nieuwsgierige jongen,” zei de portier. „Ik weet er niks van en 't kan me niet schelen ook. Net zoo'n merkel van een jongen als jij er een bent, gaf 't aan de deur af en zei niks anders dan: voor de weduwe De Bruin. Ga 't nou maar gauw aan je grootmoeder brengen, maar zachtjes loopen, hoor, van lawaai ben we hier niet gediend.”

Daar begreep Piet nu niets van. Hoe hij ook dacht, terwijl hij naar de ziekenzaal terugliep, hij kon niemand bedenken, die z'n grootmoeder een brief en een tak huist zou sturen.

Even later stond hij weer voor grootmoeders bed.

„Ben jij daar weer, Piet?” vroeg ze heel verbaasd. „En wat heb je daar? Nee, maar, wat een prachtige tak!”

„Die is voor u, grootmoeder. Een jongen heeft hem gebracht, zei de portier, met een brief er bij, kijk maar, uw adres staat er op: de weduwe De Bruin.”

„Ja, heusch! Van wie kan dat zijn! Ik kan den brief zelf niet openmaken, Piet, met m'n ene hand. Doe jij 't eens voor me, en lees 'm dan meteen maar voor.”

Piet deed wat hem gevraagd werd en las:

„Daar ik niet goed weet wat ik boven deze brief moet zetten, zet ik er maar niks boven en kom u dadelijk vertellen, hoe vreeselijk het mij spijt, dat u gevallen ben, doordat mijn sneeuwbal tegen u perreplu kwam.

Ik had heel geen plan u te gooien, maar u kleinzoon,

Piet de Bruin, die plaag ik graag; het is slecht van mij, zegt me moeder om zoo graag te plagen en ik wil het ook wel laten maar doe het toch ieder keer weer. Nou en omdat ik wist, dat Piet er aankwam u tegemoet, dacht ik, ik zal eens net doen of ik z'n grootmoeder gooi, alleen om hem te plagen, weet u, ik had heusch geen plan om u te raken en toen kwam mijn sneeuwbal bij ongeluk tegen u perreplu en toen viel u.

Ik kan u niet zeggen hoe ik schrok en hoe ik er nog alsmaar verdriet over heb. Wilt u 't mij als 't u bliet vergeven? Piet wil 't mij nooit vergeven, zegt hij, en hij wil ook niet met mij praten, anders zou ik hem vragen u dit alles te vertellen en u van mijn beterschap te wenschen, toen zei me moeder, jongen, schrijf 'n brief, dan is 't van je af, want ik tobde er echt over,

dat u zou denken, dat ik u espres gegooid had. Ik hoop, dat u gauw weer heelmaal beter zult zijn. Ontvangt u de hartelijke groeten van uw vriendje

FRIJS VAN ZUL.

Me moeder zei: Doe er een mooie tak huist uit den tuin bij, dat staat fleurig bij d'r bed en dat heb ik gedaan. Dag!"

"O, Piet, wat 'n aardige brief!" zei grootmoeder, die tranen in haar oogen had. "En is die jongen nu je vijand?"

"U weet niet hoe hij sarren kan, grootmoeder."
"Kom, kom, jongen, dat zal wel zoo erg niet gemeend zijn. Je moet hem morgen, als je hem op school ziet, eens hartelijk van me voor z'n brief en dien mooien tak bedanken en hem zeggen, dat hij er mij erg veel plezier mee heeft gedaan en dat ik hem van ganscher harte vergeef. Zul je 't doen, Piet, dan ben je meteen weer goede vrienden met hem?"

Het antwoord werd Piet bespaard, want juist op dit oogenblik kwam Zuster binnen. Ze stapte dadelijk op den mooien hulstak af.

"Menschlief, wat een pracht-tak, dien zullen we eens gauw in een vaas zetten. Heeft je kleinzoon dien voor je meegebracht, grootmoeder? Want dit is zeker ook een kleinzoon van je?" vroeg Zuster.

"Ja, dat is m'n kleinzoon Piet," antwoordde grootmoeder, "maar dien tak heeft een andere jongen me gestuurd met een brief er bij. Toch zóó'n aardige brief, Zuster, lees u hem maar en dan hardop als u wil, dan hoor ik 'm ook nog eens."

"Grág," zei Zuster, "maar eerst moet ik voor een kopje thee voor jullie zorgen. Jij wil zeker ook wel een kopje, hè Piet?"

"Dank u, Zuster, ik moet heusch naar huis, ik mocht zoo lang niet blijven van me vader," antwoordde Piet, die niet den minsten lust had om dien brief van Frits nog eens aan te hooren.

"Nu, dan een ander keertje, als je grootmoeder weer eens komt opzoeken. Tot ziens dan!"

"Dag Zuster, dag grootmoeder!" en Piet haastte zich om

de ziekenzaal te verlaten. Toen hij even later op straat stond was hij blij, dat hij alleen was om eens rustig over het gesprek met grootmoeder en den brief van Frits te kunnen nadenken. "Toch eigenlijk reuzeleuk van 'm!" kon Piet niet nalaten bij zichzelf te zeggen.

Thuisgekomen vertelde hij alles van zijn bezoek aan 't Oude Mannen- en Vrouwenhuis. Wat moesten ze allemaal lachen, toen hij beschreef hoe hij eerst op de vrouwenzaal in plaats van op de ziekenzaal terecht was gekomen!

"Ook een reuzebof voor je!" zei Annie, "n'eenig avontuur, ik had je daar wel eens willen zien met die Julia!"

Maar van den brief van Frits vertelde hij niets, hij zou niet hebben kunnen velen, dat ze 't allemaal ook leuk van Frits zouden vinden om dien brief te schrijven en dien tak te sturen. En toch — terwijl hij over den brief zweeg, had hij geen vrede met zichzelf, dat hij 't deed.

De rest van den dag was Piet erg stil. Hij kon 't maar niet met zichzelf eens worden of hij morgen weer tegen Frits zou praten en hem grootmoeders boodschap over zou brengen of niet. Toen hij zijn avondgebed deed, dacht hij aan grootmoeders woorden. Hij was op 't punt God te vragen hem te willen helpen zijn vijandige gevoelens jegens Frits te overwinnen, maar de woorden wilden hem niet over de lippen. "Morgen maar eens kijken, wat ik doen zal," dacht hij, toen hij eindelijk insliep.

HOOFDSTUK VI.

MARIETJE VAN DOORN.

Toen Piet den volgenden morgen wakker werd, had hij werkelijk plan, Frits grootmoeders boodschap over te brengen. Hij zat er zoo over te soezen, hoe hij er tegen Frits over beginnen zou, dat hij geen woord zei, zoodat vader eindelijk vroeg:

"Je voelt je toch wel goed, Piet? Je bent zoo stil."
Piet werd vuurrood en zei alleen maar: "Ik mankeer niks, vader, ik denk."

"Hoor die!" zei Annie, met een hoofdbeweging in Piet's richting, "hij denkt!"

"Nu, dat is een goed ding," zei moeder, "we denken meestal te weinig en praten te veel."

Piet ging bijtijds op stap naar school, maar nu was Frits juist laat. Hij kwam op 't allerlaatste oogenblik aangerend

en eer de les begon had Piet geen gelegenheid iets tegen hem te zeggen. 't Was weer leesles dien morgen en toen Piet z'n boek opensloeg, moest hij er ineens aan denken, hoe Frits er hem dien morgen had laten inloopen, toen hij over de sneeuw had zitten soezen. Eensklaps waren al z'n zachtere gedachten ten opzichte van Frits verdwenen, om weer voor de oude gevoelens van vijandschap plaats te maken. Om twaalf uur zag hij best hoe Frits in z'n buurt bleef en hem vol verwachting aanzag.

"Hij denkt zeker, dat ik iets over dien brief en dien tak zal zeggen. — Hij kan lang wachten, hoor!" zei Piet bij zichzelf.

Ook om halftwee en om vier uur liep Frits om Piet heen, 't was duidelijk, dat hij z'n best deed om Piet's aandacht te trekken. Maar Piet deed alsof Frits voor hem niet bestond.

's Avonds toen de kinderen naar bed waren, zei moeder tegen vader: "Ik geloof vast, dat Piet iets heeft, dat hem hindert, hij is zoo stil en in zichzelf gekeerd. Over grootmoeder kan hij nu toch niet meer tobben, nu die zoo mooi op weg van beterschap is. Ik kan me niet begrijpen, wat het zijn kan."

"Dat kan ik je wel zeggen," antwoordde vader, die 's middags bij grootmoeder was geweest en van haar 't heele verhaal had gehad van Frits' brief en hoe Piet's hart van vijandschap tegenover Frits vervuld was en hoeveel verdriet ze daar over had.

"Maar vader, zou je dan niet eens met den jongen praten?" vroeg moeder, toen alles verteld was.

"Nee, vrouw, Piet is er zelf mee bezig. Hij moet het zelf uitvechten. Alleen als hij jou of mij in vertrouwen neemt, dan zullen we met hem praten. Tot zoo lang willen we bidden, dat Gods Geest moge werken in z'n hart om hem tot inkeer te brengen."

De Dinsdag ging voorbij en de Woensdag en nog altijd had Piet niet kunnen besluiten om met Frits te praten. Hij voelde zich doodongelukkig. Hij kon aan niets anders denken dan aan Frits, Frits en nog eens Frits. Vroeger dacht hij nooit aan Frits — of nooit, nou ja, zoo eens even, als Frits hem geplaagd had en ze daarna samen gevochten hadden. Maar dat was hij toch zoo weer vergeten geweest en dadelijk daarop hadden ze weer gewoon met elkaar gepraat, al

waren ze dan nu ook niet bepaald vrienden. Maar nu — hij wou dat die Frits — ja, wat wou hij eigenlijk? Hij zou 'm ik weet niet wat kunnen doen! Vreuselijk, als je zoon hekel aan iemand had, dat je hart er zóó vol booze gevoelens van was. „Als Frits dien sneeuwbal nu nog maar niet gegooid had om mij te plagen, dan was 't nog wat anders,” overlegde Piet telkens weer bij zichzelf, „maar dat hij er dat oude mensch aan waagde om mij te sarren — neen, dat vergeef ik hem nooit! Maar jij had je grootmoeder vergeten, was dat niet even erg?” vroeg dan de stem van 't geweten.

„Neen, dat gooien was veel erger,” stelde Piet zich gerust. En zoo draaiden z'n gedachten in een cirkel rond tot hij er zich half ziek van voelde. Hoe moest dat ooit weer goed komen, dacht Piet, want zóó kon hij 't niet uithouden. Soms was hij op 't punt grootmoeders raad op te volgen en God te bidden het gevoel van haat tegen Frits uit z'n hart te willen wegnemen, maar hij kón er niet toe komen. Hij bad in 't geheel niet meer, zijn morgengebed niet en zijn avondgebed niet, hij had ook niet mede als vader had of de meester op school. Zijn vijandschap tegenover Frits stond tusschen hem en God. Als je hart met haat jegens een ander is vervuld, kun je niet bidden tot den God van liefde.

Toen Piet Donderdagsmiddags naar school ging, hoorde hij 't al onderweg: Marietje van Doorn is dood, je weet wel, dat leuke, kleine meisje uit op een na de laagste klasse, die met die aardige, blonde krulletjes. Maar twee dagen ziek geweest. Buikvlies-ontsteking gehad. Hé, wat vond Piet dat akelig! De heele school was er van onder den indruk. Om kwart voor vier moesten al de kinderen in het gymnastiek-lokaal komen. Het hoofd van de school zou een kort woord spreken ter nagedachtenis van Marietje van Doorn in tegenwoordigheid van al de onderwijzers en onderwijzeressen en leerlingen. Dat was zoo de gewoonte als er een leerling van de school gestorven was. Onder plechtige stilte marcheerden al de kinderen op naar 't gymnastiek-lokaal. Niemand sprak. Alleen wat voetgeschuifel hoorde je. Toen 't hoofd der school begon te spreken, duurde 't even eer hij z'n stem meester was. „Kinderen,” zei hij, „de vader van Marietje van Doorn is mij van morgen na schooltijd komen vertellen, dat zijn lieve kind van ochtend

vroeg is overleden. We kunnen 't ons nog niet goed indenken. Vandaag voor een week was Marietje hier nog op school en was ze even gezond en vol leven als een van jullie. Ook Vrijdags was ze er en Zaterdags. Zondags ging ze naar de Zondagsschool en zong ze opgewekt de versjes voor 't Kerstfeest mee. Ook Maandag, nog maar drie dagen geleden, was ze hier bij ons, maar Dinsdags misten we haar — de lieve kleine krulbol! Ze was 's nachts plotseling heel erg ziek geworden. Woensdags werd ze naar het ziekenhuis gebracht en geopereerd. Maar het mocht niet meer baten, en van morgen vroeg is ze gestorven. Het is haast niet te begripen, dat we Marietje hier op school nooit terug zullen zien. We weten allen wel, dat oude menschen moeten en kinderen kunnen sterven, maar toch — telkens als menschen of kinderen, die we gekend hebben, die groote reis gaan ondernemen, waarvan niemand wederkeert, grijpt ons dat aan en worden wij er diep door getroffen. Voor haar ouders is het heengaan van Marietje een heel groot verdriet. Ik hoop, dat jullie allen God zult vragen hen te willen troosten. Toen Marietje even voor haar dood tot bewustzijn kwam, heeft haar vader haar verteld, dat ze niet meer beter kon worden. Maar Marietje was niet bang voor de groote reis. „Dus dan ga ik naar den hemel,” zei ze, „want ik heb iederen avond gebeden of God mij alles wil vergeven om Jezus' wil.” En toen heeft Marietje ook nog aan haar vader en moeder gevraagd: „Wilt u al de kinderen van school voor mij goeden dag zeggen, vooral die van m'n klas, ik hield zooveel van ze.” Daarna heeft Marietje niet meer gesproken, het waren haar laatste woorden. We zullen de kleine Marietje erg missen, ze had een hartje vol liefde, ze verspreide liefde om zich heen. Moge dit ook eenmaal van ons allen gezegd kunnen worden, als wij heengegaan zullen zijn.

En nu willen we eenige oogenblikken van stilte wijden aan de nagedachtenis van Maria Adriana van Doorn — Marietje.” Doodstil stonden de kinderen. Zij, die even tevoren nog geschreid hadden, hielden hun snikken in. Het was een aangripend oogenblik.

Nadat de meester nog een kort gebed had gedaan, verlieten de kinderen, allen zeer onder den indruk van zijn woorden, de school.

Dat vergeef ik nooit

3

HOOFDSTUK VII.

PIET STORT Z'N HART UIT.

Diep in gedachten verzonken liep Piet naar huis. Moeder had de lamp nog niet opgedraaid, toen hij de woonkamer binnenkwam. Ze had den heelen middag staan strijken en zat nu even uit te rusten in den grooten stoel bij de kachel, eer ze voor de avondboterhammen ging zorgen. Thee had ze echter al gezet en het theelichtje wierp zijn vriendelijk schijnsel door de kamer.

„Vader is nog even naar grootmoeder en komt niet voor vijf uur thuis en Annie ook niet en Hendrik heeft gevraagd of hij een poosje bij de kinderen hiernaast mocht spelen,” zei moeder.

„Kom jij dus eens gezellig bij me zitten, Piet, dan drinken wij samen knus een kopje thee. Schenk jij maar eens in, dat kun je zoo netjes, maar niet te veel suiker, hoor!”

„Ja, moeder,” zei Piet, maar meteen viel hij op 'n stoel bij de tafel neer, en voorovergebogen met z'n hoofd op z'n armen begon hij zóó te schreien en te snikken, dat moeder er van schrok. Ze ging naar hem toe en legde haar hand op z'n hoofd en vroeg: „Piet, m'n jong, wat is er? Vertel 't moeder maar!”

Doch Piet kon niet dadelijk antwoorden, eindelijk bracht hij uit:

„Marietje van Doorn is dood!”

„Och,” zei moeder meewarig, „dat aardige, kleine, blonde ding! Hoe vreuselijk voor de ouders. Is ze lang ziek geweest? Bedaar eens wat, Piet, en vertel er eens wat van.”

Piet deed z'n best zijn snikken te bedwingen en vertelde nu alles aan moeder, hoe kort Marietje ziek was geweest, en hoe de meester hen in de gymnastiekzaal toegesproken had. „Ze verspreide liefde om zich heen,” zei meester, „en o, moeder, toen meester dat zei, begreep ik ineens hoe slecht ik was, omdat ik geen liefde in m'n hart heb maar haat, en ik heb er nu zoon spijt van en” — hier begon Piet weer te snikken en keek moeder heel verschrikt aan — „o, als 't nu Frits van Zijl eens was geweest, die zoo ineens was doodgegaan en ik had hem nooit meer groot-

moeders boodschap kunnen overbrengen, dat ze hem vergaf en hem kunnen zeggen, hoe'n verdriet ik er van heb, dat ik tegen hem gezegd heb: ik vergeef 't je nooit! en o, moeder, u weet niet wat een akelige gedachten ik de laatste dagen heb gehad!”

„Vader en ik hebben heel goed gemerkt, dat er iets was, dat je hinderde,” antwoordde moeder. „Doe nu je best eens om niet meer te huilen, Piet, en kom dan hier bij me zitten op dat voetenbankje. Leg je hoofd maar op moeders schoot en vertel haar dan eens geregeld alles wat er gebeurd is en wat je gedacht hebt.”

En toen stortte Piet z'n heele hart voor moeder uit. O, wat verlichtte hem dat! Hij vertelde hoe Frits er hem dien sneeuw-ochtend onder de leesles in had laten loopen en

hoe hij toen dien sneeuwbal had gegooid om hem te plagen en hoe hij toen tegen Frits had gezegd, ik vergeef 't je nooit! en hoe Frits toen zoo'n aardigen brief aan grootmoeder had geschreven, en hoe hij daar thuis niets van had willen zeggen, omdat hij niet zou hebben kunnen velen, dat ze 't leuk van Frits zouden vinden en hoe hij grootmoeders boodschap niet aan hem had willen overbrengen. Hij verborg niets. „En o, moeder,” zeide hij ten slotte, „toen ik eenmaal aan al die booze en vijandige gevoelens tegen Frits had toegegeven, werd mijn hart al meer en meer met haat tegen hem vervuld, zoo zelfs, dat ik niet meer bidden kon. En dat was toch zoo vreeslijk, moeder!”

„Ja, Piet, dat kan ik me begrijpen, maar nu je berouw hebt, kun je ook weer bidden, we willen 't samen doen, niet?”

„Ja, moeder.”
En met Piet's handen in de hare, zond moeder een gebed op tot God of Hij haar jongen vergeven wilde, dat hij Zijn Geest had wederstreefd en had toegegeven aan zijn vijandige gevoelens tegen Frits. „En, o lieve Vader in den hemel,” eindigde moeder, „laat Piet het aan zijn hart mogen ervaren, dat Gij tot hem zegt: „Ik vergeef het, om Jezus' wil.” Amen.”

Eenige oogenblikken waren moeder en Piet heel stil. Toen stond Piet op; gaf moeder een zoen en zei: „Zou ik nu maar niet dadelijk naar Frits gaan en 't weer goed met hem maken?”

Dat vond moeder best.
Geen drie minuten later stond Piet voor Frits' huis, heelemaal buiten adem van 't hollen. Hij rukte zoo hard aan de bel, dat juffrouw Van Zijl verschrikt hard kwam aangelopen.

„Ben jij dat, Piet?” zei ze heel verbaasd. „Wat bezielt je om zoo te bellen? Wat wou je?”

„Ik wou Frits spreken.”

„Frits? En ik dacht, dat je boos op hem was.”

„Nou niet meer,” antwoordde Piet, „zou u willen vragen of hij hier even in de gang bij me komt?”

„Zeker, hoor,” zei juffrouw Van Zijl, „ik ben blij, dat jullie weer vrede sluiten, zoo ruzie met mekaar is niks gedaan.”

mogelijk te maken. En toen was er ineens Zaterdagmorgen, terwijl ze aan 't ontbijt zaten, een briefje van den vader van 't Oude Mannen- en Vrouwenhuis gekomen om te berichten, dat grootmoeder 's nachts plotseling hooge koorts had gekregen en dat de dokter 't, met 't oog op grootmoeders hoogen leeftijd, ernstig inzag en of vader, als hij om twaalf uur van z'n werk kwam, wilde aankomen.

O, wat waren ze allemaal terneergeslagen door dat bericht, ze moesten allen den heelen morgen al maar door aan grootmoeder denken, niemand van hen had z'n gedachten bij z'n werk.

„En ik had je juist morgen een nieuwen tak hulst voor haar mee willen geven,” zei Frits, toen Piet hem om twaalf uur vertelde hoe ziek grootmoeder ineens was geworden, „maar nu mag je er zeker niet heen?”

„Neen, dat denk ik niet,” antwoordde Piet.
„Kom je dan van middag nog even aan om te vertellen, hoe 't er mee is?” vroeg Frits.

Dat beloofde Piet. „O,” dacht hij, „als ik nu nog die ruzie met Frits had, zou ik heelemaal geen raad weten.”

Toen vader tegen halféén thuiskwam, zagen ze dadelijk aan z'n bedrukte gezicht, dat 't met grootmoeder niets beter was.

„Ik mocht maar even bij haar,” vertelde vader, „ze had 39.8 en ze hoestte ook. De dokter is bang voor longontsteking. 't Was net of ze me niet goed kende ook,” zei vader met bevende stem. „Ik heb gezegd, dat jij van middag nog eens zoudt komen hooren, vrouw, de kinderen mogen er natuurlijk niet heen.”

„'t Is heerlijk, dat ze daar zoo'n beste verzorging heeft,” probeerde moeder vader te troosten. „Dat kon niet beter. Die zuster van de ziekenzaal is een schat van een mensch, ze heeft alles voor die oudjes over.”

„Ja, dat is zoo,” zei vader, „we zouden 't haar zoo niet kunnen geven.”

Er volgden dagen vol van spanning en angst. De vrees van den dokter, dat grootmoeder longontsteking zou krijgen, was uitgekomen. Als ze niet zoo'n sterk gestel had, zei de dokter, zou 't al lang zijn afgelopen. Maar alle hoop gaf hij nog niet op. 't Kon zijn, dat ze de crisis doorkwam. Iederen morgen en iederen avond bad vader of God groot-

Even later stonden de jongens tegenover elkaar in het bijna donkere gangetje. Ze konden elkaar nog net onderscheiden en van elkaar zien hoe verlegen ze allebei waren. Wel een minuut lang zeiden ze geen van beiden een woord, toen begon Piet haperend: „Frits — ik — ik ben vreeslijk boos op je geweest, je weet niet half hoe — maar nu — nu vergeef ik je alles en wil je me ook vergeven, dat ik zoo akelig tegen je was?”

„Ik had dien bal ook niet moeten gooien, Piet, ik heb er nog altijd 't land over. Maar ik ben blij, dat je niet boos meer bent. Geef me de vijf.”

En toen gaven de jongens elkaar een stevigen handdruk. En die handdruk maakte een eind aan de oude vijandschap en was 't begin van een vriendschap, die hun heele verdere leven zou duren.

En toen moeder haar jongen 's avonds nog eens kwam toedekken, waren Piet's laatste woorden: „En Zondag ga ik naar grootmoeder om haar te vertellen, dat 't weer goed is tusschen Frits en mij en dat ik nu kerstfeest kan vieren. Ze zou er om bidden, zei ze.”

HOOFDSTUK VIII.

DAGEN VAN SPANNING.

Van dat gaan naar grootmoeder op den volgenden Zondag zou echter niets komen. Grootmoeder, die al zoo mooi aan 't opknappen was, dat ze den heelen dag opzat en alleen haar arm nog in 't verband had, had ineens heel erg griep gekregen. Vrijdags was vader nog bij haar geweest en had ze weer heel gezellig bij de andere vrouwtjes op de vrouwenzaal gezeten. Toen vader met die tijd thuiskwam, waren ze allemaal even blij geweest, dat grootmoeder zoo prachtig vooruitging. Nu was er alle kans op, dat ze over drie weken met kerstmis weer bij hen zou kunnen komen.

Annie's mevrouw had een auto beloofd om haar te halen en te brengen en de heele familie had allerlei plannen in 't hoofd om 't kerstfeest voor grootmoeder zoo heerlijk

moeder nog een poosje bij hen wilde laten en moeder en de drie kinderen baden van ganscher harte mee.

„Een goede moeder, een moeder, die altijd voor je bidt, kun je zoo slecht missen,” zei vader, „doch — Gods wil geschiede.”

De gansche week was 't met grootmoeder op en neer gegaan, maar Zaterdags was ze zóó min, dat de vader van 't Oude Mannen- en Vrouwenhuis, toen De Bruin wegging, tegen hem had gezegd:

„Als we van nacht soms eens denken, dat 't gaat afloopen, kan ik je dan ergens in je buurt opbellen, De Bruin, bij menschen, die je zouden willen waarschuwen?”

„Ik zal het vragen bij den kruidenier schuin over ons, daar zijn ze altijd erg vriendelijk en behulpzaam, die doen het vast wel,” had De Bruin geantwoord. „Ze heeten Roelofs.”

Bij het naar bed gaan zei vader: „Kinderen, als jullie van nacht soms hoort bellen, moet je niet al te erg schrikken, 't zou kunnen wezen, dat we bij grootmoeder geroepen worden. Als 't gebeurt, moet Piet met moeder en mij mee, 't kan zijn, dat grootmoeder nog bij kennis komt en dan zal ze graag een van de kleinkinderen bij zich hebben. Annie moet thuis blijven om op Hendrik te passen, die kan niet alleen in huis zijn en hij is te jong om hem mee te nemen.”

Piet en Annie dachten, dat ze in 't geheel niet zouden kunnen slapen, maar moe als ze waren van de spanning, waarin ze de laatste dagen hadden geleefd, sliepen ze bijna dadelijk in. Ze hadden een gevoel alsof ze nog maar vijf minuten geslapen hadden, toen ze midden in den nacht door een harde bel wakker schrikten. In een oogwenk stonden ze naast hun bed. Annie liep uit haar kamertje naar Piet, en Piet uit 't zijne naar Annie. Op 't kleine portaal bondsen ze in donker bijna tegen elkaar aan. „Daar heb je 't!” zei Annie bevend. Meteen riep vader van beneden: „Kleed je zoo gauw mogelijk aan, Piet, moeder en ik zijn ook dadelijk klaar.”

Piet was zoo zenuwachtig, dat hij zijn kleeren haast niet aan kon krijgen. Annie hielp hem. Ze deden zoo zacht mogelijk om Hendrik niet wakker te maken, die door alles heen sliep.

Vader en moeder stonden al in de gang klaar, toen Piet beneden kwam.

ijs op legde. Ze groetten met een zwijgenden knik.

„Nog geen verandering?” fluisterde de vader.

„Neen,” zei Zuster, „maar de pols wordt niet minder, dat is een goed ding.”

Voor vader, moeder en Piet schoof de vader geruischloos drie stoelen aan, en verliet toen de ziekenzaal, na verzocht te hebben hem te roepen, als 't soms afliep. En toen was er niets anders te doen dan wachten, wachten en nog eens wachten. De wind en de regen bedaarden en 't was zóó stil, dat Piet de klok op de gang kon hooren tikken. Verder was er geen geluid dan af en toe 't zachte gefluister van de moeder en Zuster, die aan weerszijden van 't bed zaten. Traag kropen de minuten voort. Piet had een gevoel alsof hij ineens in een wereld was gekomen, waar de tijd en alles stilstond. Daar hoorde hij op eenmaal de gangklok zes slaan. Hij had een poos gedut, hoe was 't mogelijk, dat hij nu slapen kon, dacht hij. Haastig keek hij naar grootmoeder en meteen zag hij, dat Zuster wenkte. Met vader en moeder kwam hij naderbij. Grootmoeder bewoog zich en ineens sloeg ze de oogen op. En in die oogen was niet de dwalende blik der laatste dagen, doch een blij herkennen toen ze vader zag. „M'n jongen!” fluisterde zij. Meteen vielen haar oogen dicht in een rustigen slaap.

Zuster legde den vinger op den mond en wees, dat vader, moeder en Piet de ziekenzaal zouden verlaten. Op de gang kwam de moeder bij hen.

„Als nu de krachten 't maar uithouden, en daar hebben we alle hoop op, is ze gered,” zei ze.

„God zij dank!” zei vader uit den grond van z'n hart.

Moeder begon zacht te schreien, vreugdetranen waren 't.

Piet duwde stil z'n hand in die van moeder.

Zwijgend liepen ze met z'n drieën naar huis. De straten waren nog even stil en verlaten als eenige uren geleden. En toch leken ze hun heel anders. De angst was er uit weg. De wind had de wolken in flarden gescheurd en hier en daar zag je een verbleekende ster. In den oosterhemel was reeds een vermoeden van dageraad. In een tuin kraaide een haan. Een nieuwe dag stond aan te breken. Een nieuwe dag, die een dag van diepe smart had dreigen te worden, maar die nu een dag zou zijn van stille dankbaarheid aan God voor het behoud van grootmoeders dierbaar leven.

„Zul je goed op Hendrik en alles passen, Annie?” riep moeder nog naar boven en toen sloeg de voordeur achter hen dicht.

Een weer dat het was! Vreeselijk! Een koude wind joeg door de straten en zwiepte den neerstroomenden regen ketsend tegen de steenen, wat hem hoog deed opspringen, zoodat je tot aan je knieën nat werd. Je kon je haast niet op de been houden. Moeder en Piet gaven vader elk een arm en met z'n drieën hadden ze nog moeite om tegen den wind op te komen. Door den felén regen verspreidden de enkele lantaarns bijna geen licht. De straten lagen donker en verlaten. Piet had een gevoel alsof het heel andere straten waren dan die van elken dag — net straten vol spookhuizen, overlede hij. Toen ze vlak bij 't Oude Mannen- en Vrouwenhuis waren, klonken boven den wind uit drie galmende slagen van den hoogen kerktoeren. „Misschien leeft grootmoeder wel niet meer als die klok weer slaat,” dacht Piet, en veegde met z'n mouw twee groote tranen af. Nou gingen ze de stoep van 't Oude Mannen- en Vrouwenhuis op. Vader belde heel voorzichtig en zacht en toch weerklonk die bel door de groote holle gang van 't doodstille huis, alsof hij er ik weet niet hoe hard aan getrokken had. De vader zelf deed hun bijna dadelijk open.

„Ze leeft toch nog?” vroeg moeder met angstige stem.

„Ja, maar ze zweeft tusschen leven en dood, 't kan nu ieder oogenblik beslist worden, of ze er doorkomt of niet. Hangen jullie die natte jassen maar op en gaat dan mee.”

De vader ging hen voor. Op hun teenen volgden vader, moeder en Piet. Maar hoe zacht ze ook liepen, 't was alsof iedere voetstap door 't huis weerklonk en de treden van de trap leken wel een wedstrijd te houden, wie 't hardst kon kraken. Op de gang boven, waar een flauw lichtje brandde, zag je hoe de takken van een bladerlozen boom tegen de ruiten van 't raam aan 't verste eind zwiepten. 't Leken wel spookgestalten, die naar binnen wilden. Nu deed de vader de deur van de ziekenzaal open. Om grootmoeders bed stond een groot scherm, zoodat ze als 't ware in een afzonderlijk vertrekje lag. Ze liepen er om heen en daar zagen ze grootmoeder, die geheel buiten kennis was. De moeder van 't Oude Mannen- en Vrouwenhuis ondersteunde juist grootmoeders hoofd, terwijl Zuster er nieuw

HOOFDSTUK IX.

ANNIE'S OVERDENKINGEN.

Nog nooit had Annie zich zoo eenzaam gevoeld als toen de deur achter vader, moeder en Piet dichtsloeg. 's Nachts alleen in huis, want den vast slapenden Hendrik kon je niet meetellen, dat was haar nog nooit overkomen! Eng vond ze het. Wat zou ze doen? Weer in bed kruipen? Daar had ze eigenlijk wel zin in, want ze was vreeselijk koud geworden. Maar neen, dat deed ze toch niet, want moeder had haar opgedragen goed op Hendrik en alles te passen en stel je voor, dat ze in slaap viel, en 't niet eens hoorde als vader en moeder en Piet weer thuiskwamen! Weet je wat, ze zou zich aankleeden en naar beneden gaan en de kachel aanmaken en koffie zetten. Ze zouden stellig wel koud en huiverig zijn als ze terugkwamen met zulk 'hondenweer als 't was en dan midden in den nacht, en — en als 't met grootmoeder eens — eens was afgevoerd, ook vreeselijk bedroefd en dan zou 't ze goed doen als ze in een warme kamer kwamen en wat warmes te drinken kregen. Dat was een goede gedachte! Ze schoot dus haastig haar kleeren aan, luisterde nog even of Hendrik rustig sliep en ging toen op den tast de donkere trap af. Hé, wat hoorde ze daar? Och, niets, natuurlijk alleen de trap, die kraakte. Ze was bang. Gek — waarvoor? Ze was anders nooit bang. 't Kwam nu zeker, omdat ze uit haar slaap was opgeschrikt door die bel en door den angst over grootmoeder. Maar ze was blij, toen ze veilig in de woonkamer was en 't weer licht was om haar heen. Wat zag die kamer er ook vreemd uit! Heel anders dan gewoon. 't Was alsof alle dingen sliepen — onwillekeurig liep je zacht. Ze ging maar gauw de kachel uithalen en bedacht zich toen ineens, dat ze naar 't schuurtje moest om aanmaakhoutjes te halen. Dat durf ik niet! dacht ze. En toch móét je, Annie, sprak ze zichzelf toe, hoe kom je nu zóó kinderachtig! In een wip was ze terug en toen even later de kachel lekker snorde, was 't alsof de heele kamer iets van z'n gewone vrouwelijkheid terugkreeg. Ze zette nu ook koffie en toen ze daarmee klaar was, bedacht ze zich:

ik moest de kamer meteen maar aan kant maken, dan hoeft moeder 't morgenochtend niet te doen. Om maar bezigheid te hebben, deed ze alles zoo langzaam mogelijk. Doch eindelijk was de kamer heusch heelemaal klaar en wist ze niets meer er aan op te knappen. Ze ging zitten in den grooten stoel bij de kachel. Juist voor veertien

dagen, ook Zondags, had grootmoeder daar nog in gezeten, herinnerde ze zich. Ze was toen 's middags een kopje thee komen drinken, omdat 't zulk lekker zacht weer was. Wat was er toen ook weer gebeurd? O, ja, zij, Annie, had toen ineens zoo'n zin gekregen om eens wat te zeggen, dat grootmoeder zou ergeren. Dat had ze wel meer, hoewel

„Geen wonder ook! Maar jij zult je haar toch niet af laten knippen, Annie, dat meen je toch niet, is 't wel?“ had grootmoeder toen met 'n heel angstige stem gevraagd.

En in plaats, dat ze toen gezegd had: „'t Was maar gekheid, grootmoedertje, ik denk er niet over,“ had ze geantwoord:

„Nou, dat weet ik nog zoo niet, 'k heb er een reuze-zin in!“

„Je zoudt er mij een groot verdriet mee doen, Annie,“ had grootmoeder toen gezegd. Vreeslijk overdreven had ze dat gevonden, bespottelijk! Ja, en wat ze toen gemompeld had — ze werd nu nog rood van schaamte als ze er aan dacht. „Mijn 'n zorg!“ had ze binnensmonds gezegd. Gelukkig had grootmoeder 't niet verstaan, maar de jongens des te beter. Ze hadden haar ontzet aangekeken. Wat een voorbeeld was dat voor ze geweest! O, wat had ze daar nu 'n spijt van! Doordat moeder toen juist de kamer binnen was gekomen en vader ook net thuiskwam, heelemaal vervuld van een radio-toestel, dat de buurman zelf in elkaar had geknutseld, was het korte-haar-onderswerp door grootmoeder niet meer aangeroerd. Zij zelf had aan 't heele geval ook niet meer gedacht. Niet eens toen ze grootmoeder had opgezocht in 't Oude Mannen- en Vrouwenhuis en ze daar toch zoo echt zielig in bed had gelegen met dien verbonden arm. Ze had toen alleen maar gedacht wat een lief, geduldig oudje ze toch was en hoeveel ze van haar hield. Maar nu in dit stille, nachtelijke uur stond dat heele gesprek haar ineens zóó levendig voor den geest, alsof 't een uur geleden had plaats gehad inplaats van voor veertien dagen. Ze herinnerde zich alles tot in de kleinste bijzonderheden. O, hoe had ze grootmoeder zóó kunnen plagen. Want ja, 't was plagen geweest. Je kon er nu wel een ander woord voor zoeken, maar dat veranderde aan de zaak niets. Ze had haar oude grootmoeder *geplaagd*. En pu zou ze dat misschien nooit meer goed kunnen maken. In de eerste plaats door nooit meer dingen te zeggen, waarvan ze vooruit wist, dat ze grootmoeder zouden ergeren en in de tweede plaats door altijd lief en vriendelijk voor haar te zijn. 'n Vreeslijk gevoel was dat — als een mensch voorgoed van je was heengegaan en je kon nooit meer goed maken wat je er tegen misdaan had of er vergeving voor vragen. Groot-

ze er dan later altijd spijt van had. Maar 't was zoo typisch om te hooren hoe grootmoeder er tegenin ging, als je eens iets heel nieuwerwetsch verkondigde. Ze probeerde het met vader en moeder ook wel eens, maar bij die had ze er niets geen plezier van, die lieten haar stil haar nieuwerwetsche denkbeelden verkondigen, gaven er niet eens antwoord op, of vader hield haar met 't een of ander spottend zinnetje voor den mal. Vader en moeder hadden haar al meer dan eens onder 't oog gebracht hoe weinig lief 't van haar was, om haar oude grootmoeder zoo met opzet te ergeren. Ze nam zich dan wel voor om 't niet meer te doen, maar af en toe werd het verlangen om te hooren hoe ontzet grootmoeder nu hier of daar wel over zijn zou haar te machtig, en verviel ze tot de oude fout. Toen dan vader dien Zondagmiddag een oogenblik naar den buurman was gegaan om de courant weg te brengen en moeder even in 't keukentje bezig moest zijn, had ze ineens niet kunnen laten om te zeggen:

„Ik denk, dat ik ook eens een boebekop neem.“

„Wat zeg je nou?“ had grootmoeder gevraagd, „een boebekop, wat is dat?“

„Een boebekop, bedoelt ze,“ was Piet ingevallen.

„Zeg, hou jij je mond, zeg!“ had ze hem nu niet bepaald minzaam toegevoegd, en was toen voortgegaan — „nou, 'n boebekop, 'n jongenskop, kort haar.“

„Je wilt je haar toch niet laten afknippen?“ ging grootmoeder er dadelijk heel ontzet op in.

„Ja, waarom niet? Iedereen heeft 't, 't zou me best staan.“

„Met dat karnemelk-boerenhonden-haar!“ had Piet er tusschen gegooid.

Ze had hem geen ander antwoord verwaardigd dan een vernietigenden blik en verder gezegd: „Juffrouw Puckie heeft 't ook.“

„Juffrouw... Puckie, wie, is dat?“ had grootmoeder gevraagd.

„De oudste dochter in m'n betrekking. 't Staat er wát leuk!“

„En vonden haar ouders 't goed?“

„Wel nee — ze mocht niet, maar ze kwam thuis met 'r haar er af, nou en er af was er af — niks meer an te doen. Maar straf, dat ze gehad heeft!“

moeder was nu, terwijl ze dit alles zat te overdenken, misschien al dood, heel waarschijnlijk zelfs wel. Nooit zou ze op haar oude plaatsje hier meer bij hen zitten en gezellig vertellen van „toen vader klein was“, waar ze, zoo oud als ze was, toch altijd weer graag naar luisterde. Nooit zou ze — maar nu kon Annie zich niet langer goedgehouden. Ze barstte in tranen uit en snikte en snikte: „O, grootmoedertje, grootmoedertje, kon ik je nog maar èens zeggen, hoeveel ik toch heusch van je houd en je vergeving vragen voor al de keeren, dat ik on aardig tegen je ben geweest. Maar dat kan ik nu misschien nooit meer doen! O, wat moet ik toch beginnen!“ Ze wist geen raad van verdriet en berouw.

Daar kwam haar ineens een van grootmoeders lievelings-versjes in de gedachten:

„Kom tot God gevloden
Met uw zorg en smart,
Klaag Hem al uw nooden,
Open Hem uw hart.“

Ja, dat zou ze doen, ze zou voor God haar hart openen. En nu ze 't grootmoeder niet kon doen, zou ze Hem vergeving vragen. En toen bad Annie, zooals ze misschien nog nooit in haar leven gebeden had. Ze klaagde God haar nood en vroeg vergeving voor al de keeren, dat ze tegen grootmoeder niet was geweest, zooals ze had moeten zijn, en God, die geen menschenkind, dat met waar berouw tot Hem komt gevloden, zonder troost laat, troostte ook Annie. Het was haar als klonk haar een stem in de ooren, die zeide — „Ik vergeef het — om Jezus' wil.“

Ze zat nog een poos te denken, tot ze ineens opschrifte van de zes slagen der hangklok, juist zooals Piet op ziekenzaal ook was opgeschrikt van de zes slagen der klok daar.

Al zes uur en vader en moeder nog altijd niet thuis! Zou 't een goed of een kwaad teeken zijn, dat ze zoo lang wegbleven? Annie wist niet wat te denken. Ze stookte nog eens op, haalde het lichtje onder de koffie een eindje naar boven en ze had juist wat melk gekookt, en die achter op de kachel gezet, toen ze vaders sleutel in 't slot hoorde. O, wat voor bericht zouden ze meebrengen! Ze durfde —

ze durfde de gang niet ingaan. Toch was 't alsof ze aan 't binnenkomen van vader en moeder en Piet al hoorde, dat ze blijde tijding brachten. Daar ging de deur van de woonkamer open en hoorde ze moeders stem.

O, Annie, we zijn toch zoo blij en zoo dankbaar. Grootmoeder heeft de crisis doorstaan, we mogen nu hopen, dat God haar nog een poosje bij ons laat."

Annie's hart was vol dank. Vader en Piet kwamen nu ook binnen en zwijgend omhelsden ze allen elkaar, ieder z'n best doende z'n aandoening meester te blijven.

Toen zei moeder opgewekt: „Maar Annie, kind, wat heb je goed gezorgd! Wat is 't hier heerlijk warm, en koffie gezet! Een kopje koffie zal smaken! En de kamer aan kant! Nu kan ik zien, dat ik een groote, zorgzame dochter heb."

En terwijl, eer ze zich nog voor enkele uren ter ruste begaven, ze samen nog een oogenblik om de kachel zaten, vertelde vader van den nachtelijken tocht door storm en regen en van de nachtwake bij grootmoeders bed.

„Viel de tijd u niet lang, vader?" vroeg Annie. „Och, eigenlijk dacht ik niet veel aan tijd," antwoordde vader. „Dan eens zeide ik bij mezelf allerlei psalm- en gezang-versies en mooie teksten op, die grootmoeder mij leerde, dan weder zond ik vele gebeden voor haar omhoog. Ik had het gevoel, dat God, in de uren van spanning, mij zeer nabij was."

„Mij ook," fluisterde Annie.

HOOFDSTUK X.

KERSTAVOND BIJ GROOTMOEDER.

't Is veertien dagen later — de avond vóór kerstmis Met grootmoeder De Bruin gaat het zoo goed, als onder de omstandigheden maar mogelijk is. De dokter en Zuster zijn verbaasd zoo gauw als na haar zware ziekte de krachten weer bijkomen. Ook haar arm gaat prachtig vooruit. Maar er is natuurlijk toch geen sprake van, dat zij bij kinderen en kleinkinderen het kerstfeest zal kunnen gaan vieren. Zoo

voorlas en dat Annie en jij een paar versjes voor me zongen van „Nog juicht ons toe die zaal'ge nacht."

En toen nam vader grootmoeders bijbel en las Lukas 2 — de oude en toch altijd weer nieuwe geschiedenis van dat Kindeke, dat geboren werd in een stal. Hoe gewijd klonken die woorden daar op die stille ziekenzaal! Grootmoeder lag met gevouwen handen en sprak de zoo welbekende woorden fluisterend mee. Piet en Annie hadden bijna 't gevoel alsof zij ze voor 't eerst hoorden. Nog nooit was de betekenis van het kerstfeest, het feest van „Vrede op aarde", zoo tot hen doorgedrongen als hier in deze rustige, vredige omgeving. Toen vader ophield met lezen, vroeg grootmoeder: „En nu zingen Annie en Piet voor me, is 't niet?" Dat deden ze graag; en even later klonk over de ziekenzaal het aloude „Nog juicht ons toe." Grootmoeder lag er met een blij gelaat naar te luisteren. 't Zou voor haar geen kerstfeest zijn, als ze dat gezang, dat ze sinds haar prille jeugd kende, niet zingen hoorde. Juist toen Piet en Annie het laatste couplet hadden gezongen, kwam Zuster binnen. Ze droeg een blad, waarop zes kopjes chocolade stonden en een schaal met koekjes. Zuster kwam een oogenblik gezellig bij hen zitten en vertelde van 't feest beneden, hoe mooi de predikant, in wiens wijk het Oude Mannen- en Vrouwenhuis stond, gesproken had en hoe nu zoo dadelijk de vader een kerstverhaal zou vertellen en hoe dan tot slot een paar dochters van een der regenten zouden vioolspelen en kerstliederen zingen.

Vader en moeder en Piet en Annie moesten een poosje mee naar beneden gaan, vond Zuster, dan konden ze dat ook hooren en den boom bewonderen.

„Maar grootmoeder moet onze kerstpresentjes nog uitpakken," zei Piet.

„Dat doen we dan straks, als we hier terugkomen," zei Zuster, „nu moet grootmoeder een poosje rusten, anders wordt ze te moe, is 't niet, oudje?"

En toen de kopjes leeg waren, nam Zuster vader, moeder, Piet en Annie mee naar de eetzaal. O, wat keken ze op van dien prachtige boom! En wat een aandoenlijk gezicht was dat, al die oude, verschroepelde menschjes er om heen gezeten! Toen de oudjes van de vrouwenzaal Piet in 't oog kregen, knikten ze hun hoofden bijna af, Julia wuifde zelfs tegen hem!

ver is ze nog lang niet. Ze zit pas enkele uren per dag op. Ze mag ook niet naar beneden, waar in de groote eetzaal de kerstfeestviering voor de gezamenlijke verpleegden zal plaats hebben. Dat alles is wel een heel groote teleurstelling voor het oudje. Maar nu hebben de vader en moeder gezegd, dat haar kinderen en kleinkinderen den kerstavond bij haar mochten komen doorbrengen, en dat vindt ze toch ook wel heel heerlijk. Er zijn gelukkig op 't oogenblik geen andere patiënten op ziekenzaal, dus kunnen ze ongestoord samen zijn. En nu ligt grootmoeder op hen te wachten. Ze verlangt vooral naar Piet en Annie, want die heeft ze, sinds ze aan de beterschap is, nog niet gezien, omdat de dokter tot dusver niet goed vond, dat ze veel bezoek kreeg. En al wachtende ligt grootmoeder dankbaar te overdenken hoe goed ze 't toch heeft in 't Oude Mannen- en Vrouwenhuis, „m'n eigen kinderen hadden me niet beter of met meer liefde kunnen verzorgen, dan de moeder en Zuster," denkt ze. Daar hoort ze voetstappen op de trap en even later komen vader en moeder De Bruin met Annie en Piet binnen.

Hendrik kon niet meekomen, want die had kerstfeestviering van z'n Zondagsschool, trouwens moeder zou hem toch niet meegebracht hebben, want om zoo lang stil te zitten bij grootmoeders bed, daar was hij nog te jong voor.

„O, wat ziet 't er hier echt kerstmisachtig uit!" zegt Annie, als ze allen grootmoeder hebben begroet en aan weerskanten van haar bed zijn gaan zitten.

En ja, dat doet het. Aan 't voeteneind van grootmoeders bed heeft Zuster aan één knop een grooten tak hulst gebonden en om den anderen een groote witte ster gehangen waarop met zilveren letters staat: „Eere zij God in de hoogste hemelen, Vrede op aarde, In menschen een welbehagen!" En om de lamp heeft Zuster een roodpapieren kap gemaakt en de roode lichtschijs geeft zelfs aan de kale ziekenzaal iets heel gezelligs.

„En we hebben allemaal een kerstpresentje voor u meegebracht, grootmoeder," zegt Piet. „Ze liggen daar op den stoel bij de deur, zal ik ze eens aangeven en u helpen uitpakken?"

„Maar jongen nog toe!" zegt grootmoeder, „wat verwennen jullie me! Maar eer ik ga kijken wat in die pakjes is, zou ik graag willen, dat vader eerst het Kerstevangelie

Zuster zei: „Nou, of jij hun harten veroverd hebt, Piet!" Zuster gaf hun nu stoelen en even later begon de vader te vertellen. Het was zoo'n prachtig kerstverhaal en hij vertelde zó boeiend, dat iedereen ademloos luisterde en de oudjes zelfs vergaten om te hoesten! En toen het verhaal uit was, begon het zingen, begeleid door vioolspel.

„In Bethlehems stal lag Christus, de Heer, In doeken gehuld, als kindje terneer."

O, wat klonk dat mooi! En toen kwam nog: „Heerlijk klonk het lied der eng'len,” en o, nog verscheidene liederen meer. Het was de oudjes aan te zien, hoe ze genoten. Wat al herinneringen riepen die bekende liederen op! Herinneringen aan hen, met wie ze eenmaal, toen hun eigen stemmen nog jong en frisch waren, die liederen zelf hadden gezongen en van wie nu reeds zooveel waren voorgegaan naar het Huis des Vaders met de vele woningen. Velen pinkten een traan weg, maar toch — voor geen geld zouden ze dat mooie zingen gemist hebben.

Toen het uit was, fluisterde Piet Annie in: „O, wat jammer, dat grootmoeder dat niet heeft kunnen hooren!” Zuster hoorde het en zei: „De jonge dames zullen stellig ook wel iets voor je grootmoeder willen zingen en spelen, ik zal 't ze vragen, maar eerst moeten ze nog meehelpen chocolade schenken en pakjes uitdeelen. Gaan jullie nu maar weer naar grootmoeder terug, we komen dan straks wel, maar zeg nog maar niets van dat zingen tegen haar, dan is 't een verrassing.”

Grootmoeder lag al verlangend naar ze uit te kijken, toen ze weer bij haar terugkwamen en toen ze vertelden van de mooie muziek, die ze beneden hadden gehoord, zachte grootmoeder:

„O, wat zou ik dat graag gehoord hebben!”

Piet en Annie wisselden een blik van verstandhouding! „Maar nu gaan we de kerstpresenten uitpakken,” zei grootmoeder, dadelijk weer opgewekt.

De kinderen legden de pakjes op grootmoeders bed en hielpen uitpakken. Uit vaders pakje kwam een tekstenboekje. Voor iederen morgen en iederen avond van 't jaar stonden daar mooie teksten in. Wat grootmoeder daar blij mee was! Uit moeders pakje kwamen een paar heerlijke wollen handschoenen, uit dat van Annie een paar eigen gebreide warme slofjes en Piet gaf een potje met roode tulpen. Wat was grootmoeder blij met al die dingen, ze wist niet, hoe ze allemaal genoeg bedanken zou. Alles was juist op het tafeltje naast grootmoeders bed uitgestald, toen Zuster met de twee meisjes binnenkwam. Wat keek grootmoeder verbaasd, en wat vond ze 't heerlijk toen ze hoorde, dat de meisjes ook voor haar zouden zingen en spelen.

„Doch twee dingen maar, grootmoeder,” zei Zuster,